

חֶמְדָּת יָמִים HEMDAT YAMIM

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ שׁוֹפְטִים תשע"ט

כְּמִנִּי, תָּמִים!

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

ניתן לזהות בפרשתנו שתי פרשיות בעלות מסר, כל אחת בפני עצמה, וכן בנוסף משמעות הנובעת מהקשר ביניהן. הפרשיה הראשונה מזהירה אותנו: "כי אִתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִקְנֶה אֶלְהֵיךָ נִתֵּן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבַת הַגּוֹיִם הָהֵם: לֹא יִמָּצֵא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בְּאֵשׁ קֶסֶם קְסָמִים מְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף; וְחָבֵר חָבֵר וְשָׂאֵל אוֹב וַיְדַעְנִי וְדָרַשׁ אֶל הַמֵּתִים: כִּי תוֹעֲבַת יִקְנֶה כָּל עֲשֵׂה אֵלֶּה וּבְגִלָּל תּוֹעֲבַת הָאֵלֶּה יִקְנֶה אֶלְהֵיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ" ומיד מסכמת: "תָּמִים תִּהְיֶה עִם יִקְנֶה אֶלְהֵיךָ: ס". (דברים פרק י"ח ט-יג). כל נסיון, מכל סוג, לדרוש אל המתים, לעסוק בנסתרות ובוודאי לנסות להשפיע על המציאות באמצעים אלה = תועבה. הדרך הנכונה להיות קשור אל מה שמעבר לקיום פיזי, מעבר לעולם החומר, היא באמצעות קיום הציווי: "תָּמִים תִּהְיֶה עִם יִקְנֶה אֶלְהֵיךָ". להיות תלמיד של אברהם אבינו. עליו נאמר: "וְהָאֱמָן בִּיקְנֶה וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" (בראשית ט"ו ו) ואותו ציוה הקב"ה: "הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִים" (שם י"ז א).

הפרשיה השנייה עוסקת בנביא, אבל לפרשיה זו פסוק מקדים, הקושר אותה לפרשיה הקודמת: "כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך יקנך אלהיך" ואח"כ: "נביא מקרנך מאחריך כמני יקים לך יקנך אלהיך אליו תשמעו: ככל אשר שאלת מעם יקנך אלהיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסף לשמע את קול יקנך אלהי ואת האש הגדלה הזאת לא ארא עוד ולא אמות: ויאמר יקנך אלי היטיבו אשר דברו: נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצוונו: והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו: אף הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא: וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו יקנך: אשר ידבר הנביא בשם יקנך ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יקנך בידו דברו הנביא לא תגור ממנו: ס" (שם, שם יד-כב). הדגשנו שלשה נושאים.

- א. מדובר בנביא ברמה גבוהה מאוד, המחמאה שהוא מקבל היא – כמני, לא פחות ולא יותר – כמו משה רבנו!!!
- ב. הכתוב נוקט בלשון מוחלטת – אפודיקטית (עיינו ויקיפדיה חוק אפודיקטי וחוק קזואיסטי), כמו עשרת הדיברות.
- ג. המילה המנחה בפרשיה היא דבר, שמשמעותה בהרבה מקומות בתנ"ך היא נבואה. ספר דברים הוא ספר נבואות משה רבנו. "דברי ירמיהו" פירושו הנבואות של ירמיהו.
- שלוש נקודות אלה מקבלות משמעות חזקה הרבה יותר, כשמשווים פרשיה זו למקבילתה המופיעה גם היא בספר דברים, וז"ל: "כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת: וכא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר גלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדום: לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חלום החלום ההוא כי מנסה יקנך אלהיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את יקנך אלהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם: אחרי יקנך אלהיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ויבטלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקו: והנביא ההוא או חלם החלום ההוא יומת פי דבר סרה על יקנך אלהיכם המוציא אתכם מארץ מצרים והפך מבית עבדים להדיחך מן הדרך אשר צוה יקנך אלהיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך" (דברים י"ג ב-ו).
- נדגיש בהשוואה שוב שלשה נושאים:
- א. החברותא של הנביא הוא חלם חלום, מדרגה נמוכה בוודאי בהשוואה לנבואת משה רבנו.
- ב. בפרשיה זו הכתוב נוקט בלשון מותנת – קזואיסטית.
- ג. נבואתו של הנביא מבוססת על אות או מופת.

בשבוע הבא, בע"ה, נמשיך לבאר את הדברים. בינתיים נתפלל למנהיגים רוחניים המתקרבים, ולו במעט, למדרגתו של משה רבנו ולא רק לחולמי חלומות בעלמא.

לעיין הרב אשר וסרטיל ז"ל נלביע ט' בכסלו תשס"ט	לעיין מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלביע י' בתמוז תשע"ד	לעיין ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לעיין הרב ישראל רוזן זצ"ל נלביע י"ג בחשוון תשע"ח	לעיין הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע י' באייר תשע"א	לעיין הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע ט' בתשרי תשע"ו	לעיין דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הייז נלביע כ"ח באייר	לעיין גבי אסתר שמש ע"ה נלביע כ"ב באב תשע"ז	לעיין מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע י"ז בסיוון תשע"ד
לעיין אברהם קליין ז"ל, נלביע בליג בעומר תשע"ט לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד								

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל.

שוכר שהשאיר חפצים במחסן לאחר פינויו

'ארץ חמדה גזית' ירושלים / אדר ב תשע"ו / תיק 75076

דיינים: הרב חיים בלוך, הרב עדו רכניץ, הרב עקיבא כהנא

המקרה בקצרה:

התובע הוא בעלים של מחסן, המחסן הושכר במלואו בעבר לחברה מסוימת (להלן, השוכר הראשון). לאחר כמה שנות שכירות המחסן חולק לשניים והנתבע שכר חצי מהמחסן מהתובע. בחודש ינואר 2015 סיכמו התובע והנתבע שהנתבע יפנה את המחסן עד סוף פברואר. למרות זאת הנתבע המשיך לשהות במחסן גם לאחר חודש פברואר, והעביר את דמי השכירות לחודשים פברואר ומרץ. התובע ביקש מהנתבע לפנות את חפציו, אולם, גם לאחר שהנתבע פינה את חפציו נשארו במחסן חפצים של השוכר הראשון, שרק בחודש אוגוסט פינה את חפציו. לאחר פינוי המחסן ושיפוץ שלו התובע השכיר את המחסן בתחילת חודש ספטמבר.

התובע מבקש דמי שכירות עד סוף חודש אוגוסט, עבור כל הזמן שבו החפצים היו מונחים במחסן. זאת, משום שלטענתו יש קשר בין השוכר הראשון והנתבע, ולכן הנתבע נושא באחריות לחפציו של השוכר הראשון. בנוסף, הוא תובע תוספת לדמי השכירות בסך 830 ₪ לחודש עבור התקופה בה השתמש הנתבע במחסן לאחר מועד הפינוי המוסכם. וכן הוא תובע את החזר עלות השיפוץ משום שלטענתו הנתבע עשה שינויים במחסן שחייבו שיפוץ.

הנתבע הודה שהוא צריך לשלם דמי שכירות על החודשים אפריל-מאי, אז לטענתו פינה את המחסן. מאידך הוא טוען שהוא אינו נושא באחריות לחודשים בהם נשארו במחסן חפצים של השוכר הראשון. כמו כן לטענתו הנזקים למבנה לא נגרמו בזמנו, כמו כן הוא ביקש לקזז את חובות הארנונה שהוא נתבע לשלם על התקופה לאחר פינוי המחסן.

פסק הדין בקצרה:

על הנתבע לשלם לתובע 22,900 ₪ עבור דמי שכירות, הפרשי שכירות ועלות פינוי המחסן. [הערה: הוגש ערעור על פסק דין זה, וערכאת הערעור הפחיתה את הסכום].

נימוקים בקצרה:

1. שוכר המשאיר חפצים במושכר לאחר יציאתו

משו"ת המהר"ם (ד, ד"פ תתלג) עולה שאדם חייב לשלם דמי שכירות גם לאחר שפינה את המושכר אם השאיר בו את חפציו. קל וחומר שהוא הדין במבנה שמיועד למסחר ואחסון שבו במקרה דנן, החפצים שהושארו לא היו שייכים לנתבע, אלא לאדם אחר ששכר לפניו את המחסן. בדיון התובע לא הצליח להוכיח קשר מהותי בין הנתבע לשוכר הראשון, אך הנתבע הסכים שהשוכר הראשון ישאיר את החפצים במחסן. כיון שכך, החפצים הם באחריותו כפי שכתוב בגמרא (בבא קמא יג, ב) ונפסק בשו"ע (ח"ו"מ שצו, ח) שאדם שמסכים שמישהו יכניס לתוך חצרו בעל חיים, קיבל על עצמו את הנזקים שיגרורם בעל החיים לרכושו.

2. תשלום על תקופת הודעה מוקדמת

כמו כן יש לחייב את השוכר על חודש מסיבה אחרת, והיא משום שהמשכיר זכאי להודעה מוקדמת על הפינוי (עמק המשפט, ובפסק דין 74091) לפיכך, על הנתבע לשלם שכירות עד למועד שבו המחסן הושכר שוב בתחילת חודש ספטמבר.

3. כמה חייב לשלם שוכר הממשיך לגור אחר שהחזרה הסתיים?

בנוגע לאדם שפלש לבית ללא רשות נפסק בשולחן ערוך (ח"ו"מ שסג, ו) שהוא צריך לשלם את דמי השכירות, הש"ך (ח"ו"מ שיב, י) כתב שאם השוכר המשיך לגור במושכר בהסכמת המשכיר לאחר תום תקופת החוזה ושכר הדירה עלה בתקופה זו – השוכר ישלם את דמי השכירות ששילם בתקופת החוזה. הרשב"א (ב, רצד, הובא בבית יוסף שיב) כתב שאם המשכיר דרש מהשוכר לפנות את המושכר, ובכל זאת השוכר נשאר – השוכר ישלם את דמי השכירות המקובלים בשוק. כך גם עולה מהמחנה אפרים (שכירות יא) שחלק על דברי הש"ך, וכתב ששוכר שהמשיך לגור ללא חוזה חייב לשלם לפי שכר הדירה המקובל בשוק. במקרה שלנו נראה שאין מחלוקת שעל הנתבע לשלם את דמי השכירות המקובלים, שהם גבוהים יותר ממה ששילם בתקופת החוזה. בנוסף במקרה שלנו יש לפצות את המשכיר התובע על מניעת רווח ברור מהמחסן, שנגרמה לו בעקבות כך שהנתבע לא פינה את המחסן במועד (הרחבה בפסק דין ארץ חמדה 70072). לפיכך, על הנתבע לשלם את התוספת לדמי השכירות שביקש התובע.

למעבר לפסק הדין

<p>לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
<p>לע"נ גב' לוריין הופמן ז"ל לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידיך</p>		<p>לע"נ נורמן רוסק נלבי"ע בכ"ב באב לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידיך</p>	

Melbourne, Australia

מלבורן, אוסטרליה

סיון תשס"א

פינוי מקבר לקבר באותו בית-הקברות, לאחר טעות בקבורה

שאלה

המנוח נפטר לפני כ- 30 שנה ונקבר באוסטרליה. השנה הובאו עצמותיו לארץ כדי להיטמן בעיה"ק ירושלים. חברא קדישא קברה את המנוח ללא נוכחות איש מהמשפחה. כאשר נציג המשפחה, שהיה אמור להיות נוכח בזמן הקבורה, הגיע למקום הקבורה כאשר לא היה לאל ידו לשנות את המקום, ואז הופתע לראות כי מקום הקבורה אינו מכובד לדעתו. אלמנת המנוח, יקירת ירושלים, ישישה מופלגת, הובאה למקום הקבר באמבולנס, והזדעזעה למראה מיקום הקבר, כשהיא טוענת כי מקום זה אינו ראוי לדעתה לקבורה. במקרה זה ולאור העובדות הנ"ל, האם ניתן להתיר לפנות את המנוח למקום מכובד יותר, באותו בית-קברות.

תשובה

- אסור לפנות מת¹ אפילו מקבר בזוי לקבר מכובד², אלא אם כן הבזיון הוא אובייקטיבי (לדעת רוב בני האדם)³. אמנם במקרה דידן ניתן להתיר, וזאת על-פי שלשה שיקולים:
- א. יש להתחשב במצבה הבריאותי ובגילה המופלג של האלמנה ובעובדה כי השארת בעלה בקברו זה עלולה לערער את מצבה הבריאותי ח"ו⁴.
- ב. כאשר ברור באומדנא דמוכח שהקבורה במקום זה לא היתה על דעת הקרובים, הרי זה כאלו התנו לפנותו⁵, והפינוי מותר⁶. במקרה דנן האלמנה לא נכחה, והנציג שבא אחרי מעשה, כבר לא היה יכול לשנות את מיקום הקבורה. ועוד, על-פי דבריהם של נציג המשפחה והאלמנה ועל-פי אנשים נוספים שביקרו במקום, אכן אין המקום מכובד כלל וכלל⁷, ואילו היתה האלמנה נוכחת בזמן הקבורה, היתה מתנגדת נמרצות, והרי זה כאלו היתנו לפנותו.
- ג. ביקרנו במקום, ואכן ניתן להבין את הרגשת האלמנה בצידי הקבר פזור ציוד של מיפעל-שיש הצמוד לחלקה.
- האלמנה תרכוש עבור שניהם חלקה כפולה אשר תיחשב ל"קבר המשפחה"⁸, ואז יהיה מותר לפנות את המנוח לקבר החדש.

¹ לאיסור פינוי מת מקברו קיימים שני רבדים (ע"פ שו"ת "אגרות משה" יו"ד ח"ב סי' קס):
 א. איסור דאורייתא הנגזר מחיוב הקבורה מדאורייתא שהוא - להביא את הנפטר למנוחה עד לתחיית המתים.
 ב. איסור דרבנן - משום "למה הרגזתני", דהיינו חרדת הדין (ש"ך וט"ז יו"ד סי' שסג, א).
² שו"ע יו"ד (סי' שסג, א,ף על-פי התוספתא). על-פי האמור לעיל, במצב זה יהיה קיים רק האיסור מדרבנן, כיוון שמדאורייתא נדחה חיוב קבורה משום כבוד הנפטר.
³ "אגרות משה" שם. ועיין עוד שם (יו"ד ח"ג סי' קט) בהגדרת בזיון אובייקטיבי.
⁴ על-פי "אגרות משה" (יו"ד ח"ב סי' קנח) המתיר בנדון זה, לאור הסברה כי אדם מחויב ברפואת אלמנתו גם לאחר מותו, עיין שם. ויתר על כן, יש כאן חשש גדול של פיקוח-נפש. ויש להוסיף, כי האשה עוסקת כל חייה באומנות, והצד האסתטי משמעותי מאוד בחייה.
⁵ "אגרות משה" (יו"ד ח"ב סי' קנח ד"ה ויש עוד).
⁶ שו"ע יו"ד (סי' שסג א).
⁷ שבנדון זה איכא אומדנא דמוכח שניתן שם על מנת לפנותו, ובכהאי גוונא יש לומר שאפילו "ציץ אליעזר" (ח"י סי' מ ב) הדורש כי התנאי יהיה מפורש בפה, יודה ל"אגרות משה" הנ"ל, שיש לדון הדבר כאלו היתנו.
⁸ השו"ע (שם) פוסק, כי מותר להעביר מת לקברות אבותיו. עיין "אור שמח" (סוף הלכות אבל) הסובר, כי ניתן להעביר מת לקברות משפחתו לאו דוקא כאשר קבורים שם אבותיו, אלא גם למקום בו תקבר משפחתו בעתיד. ואע"פ שחלקו עליו מן האחרונים, יש לצרפו כסניף להקל במקרה זה (ע"פ "אגרות משה" יו"ד ח"ב סי' קנו).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
 הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
 ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
 הרב זלמן נחמיה גולדברג
 הרב נחום אליעזר רבינוביץ
 הרב ישראל רוזן

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
יהודה בן חיה אסתר	ניר רפאל בן רחל ברכה	רפאל יצחק בן חנה
דוד חיים בן רסה Rassa	יצחק אייזיק בן חיה אסתר	מאיר בן דינה ציפורה
יוסף בן רחל חלילי	יאיר מנחם בן יהודית חנה	נתנאל אילן בן שיינא ציפורה
נתנאל בן שרה זהבה	רפאל ישי בן צפורה פייגא	יוסף (יוסי) בן חנה
יוסף בן סרח	רועי משה אלחנן בן גינה דְּבָרָה	שרה בת שולמית
נעמי בת אסתר	דוד חיים בן סרח	אליעזר יוסף בן חנה ליבא
רבקה רינה בת גרונה נתנה	מאירה בת אסתר	יפה בת רחל יענטע
ברכה בת מרים רחל	ליליאן בת פורטונה	נחמה צביה בת שושנה בריינא
איילת חן בת שולמית	רוחמה רחל בת שושנה	חנה שרה בת שושנה הינדה יהודית
	בתוך שאר חולי עם ישראל	